

ПРИЛОЖЕНИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ МЕДИИ В ОБРАЗОВАНИЕТО

Георги Врагов, Милена Станева, Росица Овчарова

Институт по математика и информатика при БАН,
София 1113, ул. „Акад. Г. Бончев“, бл.8
vragov@math.bas.bg, mstaneva@yahoo.com, roxyo@math.bas.bg

Резюме: Социалните медии се превърнаха в съвременно явление при комуникацията между учениците и студентите. Целта на настоящето изследване е да покаже новите възможности на WEB 2.0 технологиите за усъвършенстване на образователния процес. Разгледани са някои техни конкретни приложения.

Ключови думи: социални медии, социални мрежи, WEB 2.0, образование

I. Въведение

Социалните медии обединяват технологии и методи, посредством които хората могат да споделят информация, да правят заключения и да генерират идеи. Съдържанието на социалните web сайтове обхваща:

Текст – използва се за изказване на мнения или писане на съобщения в блоговете.

Изображения – картини и снимки, подготвени от любители до професионални фотографии.

Звук – социалната медия предизвиква участниците да създават аудиофайлове (podcasts). Процесът на запис е елементарен, не изисква скъпо оборудване, форматът позволява удобен достъп от компютър или друг плеър. Файловете от серията се създават по конкретен повод и процесът на доставка на ново съдържание може да се автоматизира.

Видео – сайтовете позволяват поместване на видеофайлове с популярни формати и обикновен достъп до тях.

Някои от добре познатите приложения на Web 2.0 технологиите с перспективи за използване в образованието са:

Социални мрежи – сайтове, които позволяват създаване на персонален профил, след което се осъществяват контакти, дискусии и споделяне на информация с приятели, семейство, колеги. Такива са известните социални мрежи Facebook, MySpace, Bebo и др..

Wikis - wikis са сайтове с информация, създадена и редактирана от самите потребители за споделяне информация по даден предмет или тема. Познатата Wikipedia е техният прототип.

Video sharing – сайтове за споделяне на видео, които допускат споделянето в мрежата на лични видео материали с останалите потребители. И в тази област има доказан лидер - сайта YouTube.

Photo sharing – сайтовете за работа с фотоизображения позволяват поставянето на картини и снимки в собствен профил, които в последствие могат да се видят от всеки в Интернет. Flickr е един от утвърдените сайтове за споделяне на фотоси.

News aggregation – сайтове, които представят списък с последните новини, публикувани на различни места. Популярен агрегатор на новини с много активно виртуално общество е Digg.

Social bookmarking – в тях регистрираните потребители публикуват хипервръзки към web страници, преценени като полезни и ги споделят с други.

Presence apps – web сайтове, които позволяват да се декларира присъствие в мрежата чрез поставяне на микроблогове във вид на съобщения за споделяне с аудиторията. Twitter е добър пример за такова приложение.

Понастоящем социалните медии се развиват много динамично, нараства популярността им, появяват се приложения в нови области, следователно представеният списък не претендира за изчерпателност.

II. Приложение на online социалните медии в образованието

Няколко десетилетия компютърните технологии се използват в различна степен в образованието - резултатите от техния ефект не са предмет на това изследване. Има съществена промяна на учебния процес, но тя не е достатъчна за съвременните изисквания на обществото.

За разлика от бизнеса, където компютрите станаха част от работното място и преобрази ежедневието и деловите дейности, в образованието технологиите не са повлияли достатъчно образователния процес - от осъвременяване на целите му до подобряване на методите, използвани за постигането им.

Промени има в присъствието на нови средства в процеса на онегледяване на учебния материал, но не толкова при организацията и подготовката му.

Авторите предполагат, че една сериозна причина за недостатъчната ефективност на компютърните технологии в образованието е подходът към тях като техническа среда в учебните зали, използвана за конкретни задачи. Някои от използваните програмни средства в образователния процес не са адекватни на изискванията на информационното общество.

Развитието на Интернет и в частност на най-съвременните Web технологии съществено променят връзката ни с информацията и възможностите за познание извън формалното обучение. Развиват се нови технически и програмни среди, които позволяват да се мисли за някои еволюционни промени в образованието.

Удовлетворяването на човешката потребност за натрупване на знания в сегашните условия се допълва и от възможността младият човек да участва в създаването и споделяне на информация.

В някои развити страни свързват реформата в образованието с изисквания към завършващите основната му степен да са запознати с приложенията на споменатите блогове, подкасти, Wikipedia и Twitter като източници на информация и форми на комуникация (The Guardian [1]).

III. Социалните медии в България и отношението им към образованието

Разпространението на социалните медии в България е трудно да се оцени, - все още не са добре развити изследователски и консултантски центрове, специализирани в тази насока. Някои косвени индикатори за влиянието на най-популярните социални медии у нас ни представят все пак известна информация.

DoubleClick Ad Planner на Google е едно средство за медийно планиране, което идентифицира посещенията на даден сайт. Запознаването с информация, получена чрез него ни показва, че от тези сайтове най-популярни в България са Facebook и Wikipedia. Голям е интересът и към блоговете WordPress. Постепенно се увеличава ползването и на социалната мрежа Twitter. По образователни теми българинът се обръща най-вече към Wikipedia и блоговете WordPress.

Няма професионално изследване за конкретни приложения на социалните медии в образованието в България. Един възможен подход за такова проучване е активирането на Twitter клиент за приложение в образованието. Посредством TwitDir в началото на май 2010 се установяват 523 регистрирани българи в Twitter. Това не дава реална представа за българската общност в тази мрежа – известно е, че по-малко от половината посетители определят страната си.

За и против социалните мрежи в образованието:

Присъствието в социална мрежа на учащите се предизвиква тревоги сред родители и преподаватели. Опасенията са от пристрастяване към виртуално общуване, подмяна на личността, губене на време, нараняване на чувствата, подкопаване на репутацията, създаването на неприятности и дори опасности. На пръв поглед понятието социална мрежа носи отрицателен контекст, което спъва продуктивното му използване в областта на образованието.

Ядрото на социалните мрежи е множество от Web 2.0 технологии, използвани за изграждане на блогове, форуми, директории, chat, wiki-та и др.. Сериозен е въпросът дали тези градивни блокове, от които има толкова опасения, могат да се ползват за създаване на онлайн учебни среди,

библиотеки, зали за срещи и училищни клубове в помощ на учебно-педагогически цели.

В образователните практики на редица страни се натрупват резултати за ефективността на Web 2.0 технологии. Тяхното анализиране и осмислено ползване може да се окаже стъпка към усъвършенстване на учебния процес.

IV. Примери на използване на Web 2.0 в образованието

В САЩ и редица страни от ЕС се генерират разнообразни идеи, започнали са проекти за приложение на Web 2.0 в образованието. Този процес е динамичен и тепърва предстои да се направят изводи и посочат перспективи.

A. Образователни блогове

Блоговете усъвършенствуват способностите на учениците за писмено изразяване на мисли, идеи, помагат им да изкажат своето мнение „на глас“ и пред широка аудитория, запознават ги с нови методи за комуникация. Преподавателите публикуват данни от учебни материали, информация за класни и извънкласни дейности. Учениците пишат за текущи събития, изразяват мнения и дискутират теми, свързани с тяхното образование, получават отзиви от съученици, преподаватели, родители.

Едно указание [3] за блог, свързан с учебния процес включва:

- Създайте отделен блог за конкретния проект.
- Преди да публикувате, наберете предварително материалите.
- Съхранете копие от тях.
- Преценете внимателно преимуществата или недостатъците на явното или анонимно участие в блога.
- Правете конструктивни коментари върху блоговете на вашите съученици.
- Не очаквайте от блога повече от това, което влагате в него.

Цитираният източник посочва конкретни наблюдения:

- учениците публикуват в училищните блогове, даже и когато не са инструктирани за участие;
- усещането, че мнението им ще бъде предоставено на голяма аудитория, ги мотивира за участие и в блоговете на други;
- много ученици се привързват към блоговете си, като се считат отговорни за тяхната актуалност и добро поддържане;
- други коректно се позовават на изразени вече мнения.

В Интернет има полезни ресурси за ползването на блогове в образованието, свързаните с това правни и педагогически аспекти, платформи за създаване и писане, инструменти за поддържане (SupportBlogging -

<http://supportblogging.com>, Blogs for Learning - <http://blogsforlearning.msu.edu>, Wordpress and Blogger, edublogs.org).

Б. Публикуване на съдържание в свободните енциклопедии

Публикуването и редактирането в Wikipedia е практика, която намира приложение при ползването на аналогични технологии в образователния процес. От една страна преподавателите дават достъп до избрано съдържание, а учениците и студентите участват в работата по създаване и подобряване на учебни материали. Развиват се умения за откриване и поправка на фактологични, граматически и други грешки в статиите. Превеждането на статии от друг език е важен елемент в процеса на усвояването му.

За приложението на т.н. wiki-та в образованието полезна информация се извлича от публикуваните в Wikipedia статии: Schools FAQ и School and University Projects и др. Направени са и изводи, че такива проекти са по-успешни при работа със студенти и с по-изявени ученици.

Подходящо приложение е посочено в споделения опит на преподавателката Вики Дейвис (<http://westwood.wikispaces.com>). След преподаване на даден урок, тя и учениците ѝ прилагат тази технология за създаване на резюме, като се стремят да го направят по-достъпен и ясен като съдържание.

В. Микроблогове. Twitter

Twitter е най-популярният микроблог с над 5,3 млн. участници към началото на май 2010 г. Някои от потенциалните приложения на Twitter в образованието са:

- поддържане на постоянна информация за училищни събития, организационен живот, програми, разписания;
- поставяне на задачи на студенти/ученици – например да се запознаят с учебен материал и да изпратят кратко резюме, коментар или да маркират основните идеи - съкратеният формат на Twitter съобщенията изисква добра организация и формира умения за яснота и точност в изразяването;
- споделяне на връзка към ресурс в Интернет по зададена тематика;
- документиране на събитие или данни за личност и проследяване на развитието;
- провеждане на дискусии със студентите в микроблога;
- координация на управлението при работа в група;
- средство за споделяне на мнения, изучаване на консенсуса по дадени въпроси, търсене на идея за решаване на проблем;
- помощ при търсене на информация по дадена тема;
- библиотечна информация;

- Twitter предоставя удобен начин за обмен на информация относно доклади, сесии и дейности при провеждане на конференции и други делови форуми.

Г. Публикуване на фотоси в Flickr

Flickr е сайт за споделяне на фотографии и може да се използва от ученици, студенти и преподаватели:

- преподавателите публикуват фотоси, свързани с учебния материал или по други теми с образователен характер;
- учениците или студентите търсят снимки тематично, онагледяват своите проекти, презентации, писмени доклади, проучвания и др.
- Flickr може да стимулира групи обучаеми да създават тематични поредици от фотографии, като елемент от увлекателна изследователска работа – извършване на наблюдения, регистриране на събития за училището, историята, екологията и др.

Полезно свойство на Flickr, използвано с образователна цел, е възможността за поместване на бележки към отделни части на фотографията.

Д. Образователни подкастинги

Модерното явление Podcast, появило се с разпространението на преносимите плеъри е медия, която много добре се вписва в образователните технологии. Тези файлове могат да предоставят полезно учебно съдържание и едновременно да подобрят комуникацията на преподавателя със студента или ученика. Мобилността на съвременния човек засилва интерес към услугите на този вид мрежи. От всяко място може да се изтегли подготвеното от преподавателя съдържание или друга учебна информация. По същия начин ученикът или студентът подготвя свой файл и го прави общодостъпен.

В Станфордския университет е създаден *Stanford on iTunes U* (<http://itunes.stanford.edu/>) за ползване от студентите. Те могат да се абонират за *Stanford U podcast* в iTunes и да получават лекциите на професорите си, интервюта, музикална и друга информация на своя компютър и iPod. Достъпът не е ограничен и за другите потребители на сайта, които също могат да ползват лекциите и друго поместено съдържание. Университетът в Бъркли предлага *Berkeley on iTunes U* (<http://itunes.berkeley.edu>). За средното училище е предназначен сайта *Podcasting in the Classroom* (<http://userwww.sfsu.edu/~nshelley/>). В него е представен и примерен урок за проектиране и разработване на подкаст на конкретна тема.

Е. Споделяне на видеофайлове

Една от добрите възможности в Интернет за споделяне на видео с учебно съдържание е Google Video. В категорията образование там са поместени файлове с материали за различни учебни дисциплини. В цифровото

хранилище може да се търси по тематика, например „MIT's Introduction to Algorithms“.

Сайтът YouTube предлага нова услуга - *YouTube College* [4], където учениците могат да обменят видео само с ученици от тяхното училище, колеж, университет.

VideoJug има категория за децата, съдържаща информация за забавни научни експерименти, произведения на изкуството и др..

Полезна е и разработката на видеоматериали с помощта на PowerPoint под формата на учебни проекти. Добри примери са поместени в много сайтове с образователен и научен характер

Заключение

Развитието на технологиите в началото на 21-ви век поставя нови предизвикателства пред структурата, методите и съдържанието на образователния процес. В последните 2-3 години развитите страни използват новите Web 2.0 технологии и в него. Опитът и на други страни (напр. Румъния [2]) показва подобен интерес - провеждат се изследвания, експерименти, разработва се софтуер.

Нормално е и в България да се извършват изследвания и развиват подобни проекти. Целесъобразно е поддържането на подходящи блогове за обмяна на опит, подготовката на учебни курсове за изучаване на Web 2.0 технологиите, създаването на софтуер, осмислянето на разнообразните приложения и перспективи.

Авторите на този доклад създават Twitter профил за членовете на Асоциация „Развитие на информационното общество“ за обмен на информация за различни прояви, публикации и др. инициативи с отношение към тематичната област на настоящата конференция.

Изследването е проведено и финансирано в рамките на проект D002-308 „Автоматизирано генериране на метаданни за спецификации и стандарти на е-документи“.

Литература

1. Polly Curtis, Pupils to study Twitter and blogs in primary schools shake-up - New curriculum will give teachers more freedom, The Guardian, 25 March 2009
2. Gabriela GROSSECK, Carmen HOLOTESCU, Can we use Twitter for educational activities? The 4th International Scientific Conference eLSE "eLearning and Software for Education", Bucharest, April 17-18, 2008
3. Sean Rahman, Michigan State University, Student Blogging - What You Should Know, <http://blogsforlearning.msu.edu/articles/view.php?id=1>
4. Steve Yuen, YouTube College, January 20, 2008, Learning Technologies Dr. Steve Yuen's blog on the use of emerging technologies in teaching and learning.